

INSECTEN IN DE KIJKER – DEEL 5

In dit nummer bespreken we de orde van de netvleugeligen, en de vlinders. Het grootste gemeenschappelijk kenmerk is dat ze een volledige gedaanteverwisseling kennen (ei – larve – pop – volwassen insect).

Netvleugeligen

Dit is een wat diverse groep waar o.a. de mierenleeuwen, gaasvliegen, kammeelhalsvliegen en de schorpioenvliegen deel van uit maken. Een relatief kleine groep met in totaal ca. 60 soorten, waar er toch al bijna 30 van zijn

Mierenleeuw (kuiltje)

Mierenleeuw (larve)

Mierenleeuw (volwassen insect)

waargenomen binnen het werkingsgebied van Wakona (Wase Koepel voor Natuurstudie). Deze groep wordt gekenmerkt door vleugels met een dicht netwerk van dwarsaders, deze worden dakvormig dichtgevouwen boven hun lichaam. De meeste zijn vleesetend en voeden zich met andere kleine insecten.

De meest tot de verbeelding sprekende familie is deze van de mierenleeuwen, bij ons is enkel nog maar de gevlekte mierenleeuw waargenomen. Het volwassen insect krijg je niet makkelijk te zien, deze beestjes vliegen 's avonds en 's nachts. Mijn eerste waarneming was in het Natuurhuis Panneweel toen er plots eentje kwam binnenvliegen tijdens een avondvergadering. De larve van deze soort is nog onopvallender, ze leeft ondergronds. Ze maken kleine vangkuiltjes in een zanderige bodem, enkel hun kaken steken net uit boven het zand. Deze kuiltjes moet je zoeken op een plaats beschermt tegen regenval. Ze vangen de kleine insecten die in het kuiltje terecht komen, dit zijn vaak mieren, vandaar hun naam. Eens in het kuiltje kan het gevangen insect er moeilijk uit, door de steile zandige helling zakt het telkens terug naar beneden, en daar zit de larve van de mierenleeuw gewoon te wachten.

Gewone gaasvlieg

De gaasvliegen is een grotere groep, hiervan zijn zo'n 20 soorten van waargenomen. De larven van deze eten in hoofdzaak bladluizen, het volwassen insect voedt zich hiernaast ook nog met nectar en stuifmeel. Gezien hun appetijt voor bladluizen worden ze ingezet als biologische bestrijder voor deze. Van de groene gaasvlieg is bekend dat de larve zo'n 300 tot 400 bladluizen opeet tijdens zijn ontwik-

Goudoogje (gaasvlieg)

Kameelhalsvlieg

keling. Gaasvliegen hebben de eigenschap dat ze van kleur kunnen veranderen, als het koeler wordt worden ze bruiner en in de lente kleuren ze weer groen. Gaasvliegen kan je in de winter ook binnenshuis waarnemen, het zijn overwinteraars die een warm plekje opzoeken, maar overlast veroorzaken ze hier niet bij.

Van de kameelhalsvliegen zijn bij ons 3 soorten waargenomen. Hun naam hebben ze te danken aan de lange nek (prothorax) waarmee ze hun kop boven het lichaam houden. Kameelhalsvliegen tref je vooral aan in bossen waar de larven leven onder stukken losse schors. Ze voeden zich in hoofdzaak met bladluizen. Boomklevers en spechten behoren tot hun natuurlijke vijanden, deze vogels speuren de boomstammen af op zoek naar een lekkere hap.

De schorpioenvliegen hebben niets met schorpioenen te maken en zijn ook totaal niet gevaarlijk, ook al zien ze (de mannetjes) er toch zo uit. Bij ons zijn tot nu toe 4 van de 5 soorten waargenomen. De mannetjes hebben achteraan hun achterlijf een

naar boven gekromd tangvormig aanhangsel wat lijkt op de staart van een scorpioen. Het bevat geen angel en ze kunnen hiermee dus niet steken, het wordt enkel gebruikt bij de paring. Een ander opvallend kenmerk is de kop die snuitvormig verlengd is. Het zijn geen goede vliegers en om ze waar te nemen zoek je best een beschaduwde plek op. In principe zijn het roofinsecten, maar ze eten ook aas en plantaardig materiaal.

Vlinders

In andere nummers van het Groene Waasland is al heel wat geschreven over vlinders, we hebben immers een zeer actieve dag- en nachtvlinderwerkgroep die al heel wat studiewerk heeft verricht en hierover ook heeft gepubliceerd. Op deze groep ga ik dan ook niet te diep in.

De indeling dag- en nachtvlinders is wat kunstmatig want er zijn ook nachtvlinders die dagactief zijn, omgekeerd is dit wel niet het geval. Er zijn wel een aantal belangrijke verschillen tussen deze twee groepen, met natuurlijk ook wel wat uitzonderingen

op deze regels.

- Dagvlinders houden de vleugels vertikaal dichtgevoegen, bij de nachtvlinders zijn deze horizontaal dichtgevoegen.
- Dagvlinders hebben knotsvormige antennes, bij de nachtvlinders zijn deze draadvormig of geveerd.
- Dagvlinders zijn meestal zeer kleurrijk, nachtvlinders wat grauwer gekleurd. Maar let op onder de nachtvlinders zijn er ook echte paretjes.

Een bekende uitzondering is de toch wel de algemene Sint-Jansvlinder. Dit is een dagactieve nachtvlinder met prachtige kleuren en knotsvormige antennes. Je merkt het de natuur laat zich niet zomaar in een hokje duwen.

De nachtvlinders is een zeer uitgebreide groep, naar schatting komen er in ons land zo'n 2.300 soorten voor, hiervan zijn er al 1.300 waargenomen in het Waasland. Voor de dagvlinders staat de teller op 44 soorten.

Wil je meer weten over vlinders, ga dan eens mee op stap met de dag- of nachtvlinderwerkgroep.

In het volgende nummer gaan we dieper in op schietmotten of kokerjuffers en de diptera (vliegen en muggen).

Marc Bogaerts
Foto's Brigitte Van Passel

vijfvlek-sint-jansvlinder

